

eden bilezikten yukarıya yıkılarak ortadan kaldırılmıştır. Kürsü kısmında, İstanbul'da Koca Mustafa Paşa Camii minaresinde de olduğu gibi sathların silmelerle hareketlendirildiği görülmektedir.

Cami minaresinin az ötesinde sekiz köşeli, içinde tek bir lahit bulunan türbe vardır. Meydin Baba adlı bir velîye ait olduğu söylenen bu türbenin üstü kiremit kaplı bir çatı ile örtülüdür. Caminin hemen yanında bulunuşu, bu türbenin bânisine ait olabileceği ihtimalini akla getirirse de Evliya Çelebi burada Şeyh Muhyiddin Rûmî hazretlerinin yattığını bildirdiğine göre Meydin adının Muhyiddin'den geldiği düşünülebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VI, 119-123; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mimârî Eserleri III*, s. 48, nr. 4472-4473, rs. 958, 959, 960, 962, 963; Z. Palov, *Evidencija na Nedvizno Kulturno Nasledstvo na Teritorija na Republika Makedonja-Islamski Sakralni Spomenici*, Skopje 1994, III/1, s. 25.

SEMAVİ EYİCE

HÜSÂMEDDİN UŞŞAKİ

(ö. 1001/1593)

Halvetiyye tarikatının
Uşşâkiyye kolunun kurucusu.

Buhara'da doğdu. Hayatı hakkında bilgi veren oğlunun torunu ve *Zeyl-i Şekâik* müellifi Uşşâkizâde İbrâhim Hasib doğumuyla ilgili olarak herhangi bir tarih vermez. Uşşâki meşâyihinden Ahmed Hüsâmeddin Efendi'nin Hüsâmeddin Uşşâki için yazdığı bir manzumede doğum tarihi olarak verdiği 880 (1475) yılı sonraki müelliflerce de kabul görmüştür.

Hüsâmeddin Uşşâki ilk dinî bilgileri ticaretle uğraşan babasından aldı. Onun ölümünden sonra bir süre ticaretle meşgul oldu. Daha sonra gördüğü bir rüya üzerine kendisine kalan mirası kardeşine bağışlayıp tasavvufa yöneldi ve Anadolu'ya gidip Uşak'ta Halvetî şeyhlerinden Emîr Ahmed-i Semerkandî'ye intisap etti. Ancak Anadolu'ya gidip tarikata intisap ettiği ve hilâfet aldığı tarihler belli değildir. Şeyh Ahmed Hüsâmeddin, sözü edilen manzumesinde onun Anadolu'ya gelmeden önce memleketinde Nûrbahşiyye ve Kübreviyye şeyhlerinden feyiz aldığını, 930 (1524) yılında şeyhlik makamında bulunduğunu söyler. Yukarıda verilen doğum tarihi doğru kabul edilirse Hüsâmeddin Uşşâki bu yıllarda elli yaşlarında olmalıdır. Hüseyin Vassâf ve Sâdık Vicdânî şifâhî rivayetlere dayanarak şeyhine Erzincan'da intisap ettiğini ve onun emriyle Uşak'a gidip yerleştiğini ifade ederler.

II. Selim'in oğlu Şehzade Murad Manisa valisi iken Hüsâmeddin Uşşâki'ye bir mektup göndererek tahtın kendisine nasip olması için dua etmesi ricasında bulunmuş, gönderilen kişi daha mektubu teslim etmeden şeyh, "Şehzade İstanbul'a doğru yola çıksın, şu vakit Osmanlı tahtına oturacaktır" demişti. Bu sözün gerçekleşmesi üzerine III. Murad tarafından İstanbul'a davet edilmiştir (Uşşâkizâde İbrâhim, s. 34). III. Murad Ramazan 982'de (Aralık 1574) padişah olduğuna göre Hüsâmeddin Efendi Uşak'ta yaklaşık elli yıl kadar kalmıştır. Bu durumda İstanbul'a geldiğinde 100 yaşlarında olmalıdır.

İstanbul'da Aksaray'da kendisine tahsis edilen bir konağa yerleşen Hüsâmeddin Uşşâki, ziyaretçilerinin giderek çoğalmasi üzerine padişahın izin isteyip Uşak'a dönmeyi talep etmiş ve bu arzusu kabul edilmemiş, III. Murad şeyhe Kasımpaşa'da bir tekke yaptırarak İstanbul'un bu sakin bölgesinde ikametini sağlamıştır. Daha sonra Uşşâkiyye tarikatının âsitânesi olan bu tekkede ölümüne kadar irşad görevinde bulunan Hüsâmeddin Uşşâki hac dönüşü Konya'da vefat etti; cenazesi İstanbul'a getirilerek tekkesine defnedildi.

Şeyh Ahmed Hüsâmeddin'in, "Kendi pîrinden alıp irşâdî pes / Hem dahi Ümmî Sinan etmiş nefes" mısraından, Hüsâmeddin Uşşâki'nin Halvetiyye'nin Sinâniyye kolunun kurucusu İbrâhim Ümmî Sinan'dan da icâzet aldığı anlaşılmaktadır. Ümmî Sinan 976'da (1568) vefat ettiğine göre Hüsâmeddin Uşşâki bu tarihten önce Uşak'ta onunla görüşmüş olmalıdır. Hüseyin Vassâf, Uşşâki Tekkesi'nde Hüsâmeddin Uşşâki'ye ait eşyalar arasında Sinânî tac ve hırkanın da bulunduğunu söyler.

Hüsâmeddin Uşşâki'nin Dolapdere'deki türbesi – Kasımpaşa / İstanbul

Hüsâmeddin Uşşâki'nin tarikat silsilesi Halvetiyye'nin ana kollarından Ahmediyye'nin kurucusu Yiğitbaşı Ahmed Şemseddin Efendi'ye ulaşır. Kurucusu olduğu Uşşâkiyye tarikatından Edirneli Cemâleddin Uşşâki'ye (ö. 1164/1751) nisbet edilen Cemâliyye, Cemâliyye'den de Salâhaddin Uşşâki'ye (ö. 1197/1783) nisbet edilen Salâhiyye ve Câhidî Ahmed Efendi'ye (ö. 1070/1659) nisbet edilen Câhidîyye şubeleri meydana gelmiştir.

Halvetîler arasında büyük öneme sahip olan Yahyâ-yı Şirvânî'nin "Virdü's-settâr"ına Hüsâmeddin Uşşâki bazı ilâveler yapmıştır. Tertip ettiği "Evrâdü'l-kebîr", "Hizbüt-tahfîr ve Ahzâbü'l-üsbû'yye" adlı evrâdın bir kısmı Gümüşhânevi'nin *Mecmû'atü'l-ahzâb*'inde bulunmaktadır (I, 306-405). Şeyh Ahmed Hüsâmeddin'in manzumesindeki ifadelerinden bir divanı olduğu anlaşılmaktaysa da herhangi bir nüshasına rastlanmamıştır. Sultanahmet'teki Kaygusuz Dergâhı'nın şeyhi Şevki Efendi *Hadâiku'l-envâr* adlı eserine Hüsâmeddin Uşşâki'nin bir mısraını iktibas etmiş, bu mısra Hüseyin Vassâf tarafından tahmîs edilmiştir (*Sefîne*, IV, 182).

Hüsâmeddin Uşşâki'nin Mustafa (Atâî, s. 713), Abdülaziz (Uşşâkizâde İbrâhim, s. 35) ve Abdürrahim (*a.g.e.*, s. 432-434) adlarını taşıyan üç oğlu ilim yolunu tercih ederek çeşitli yerlerde kadılık görevinde bulunmuşlardır. *Zeyl-i Şekâik* müellifi Uşşâkizâde İbrâhim Hasib, Abdürrahim'in torunudur.

BİBLİYOGRAFYA :

Atâî, *Zeyl-i Şekâik*, s. 713; Uşşâkizâde İbrâhim, *Zeyl-i Şekâik* (nşr. H. J. Kissling), Wiesbaden 1965, s. 31-36, 432-434, 477-481; Müstakimzâde, *Risâle-i Tâciyye*, İÜ Ktp., TY, nr. 6700, vr. 142^a; Harîrîzâde, *Tibyân*, II, vr. 290^a, 292^a; Gümüşhânevi, *Mecmû'atü'l-ahzâb*, İstanbul 1311, I, 306-405; *Tomar-Halvetiyye*, s. 103-106; Hüseyin Vassâf, *Sefîne*, IV, 179-184; Zâkir Şükrü, *Mecmûa-i Tekâyâ* (Tayşi), s. 42; Mehmed Hazmî [Tura], "Hüsâmeddin-i Uşşâki", *Ceride-i Süfiyye*, sy. 146, İstanbul 24 Temmuz 1334, s. 440-442.

MEHMET AKKUŞ

HÜSÂMEDDİN UŞŞAKİ TEKKESİ

İstanbul Kasımpaşa'da
Halvetiyye-Uşşâkiyye tarikatının
âsitânesiyle pîr evi olan tekke.

Uşşâki Âsitânesi, Pîşvâ-yı Tarikat-ı Aliyye-i Uşşâkiyye, Perşembe Tekkesi, Şimşirli Tekke olarak da anılmakta olup Uşşâkiyye'nin pîri Hüsâmeddin Uşşâki tarafından XVI. yüzyılın son çeyreğinde kurulmuştur. Tekkenin Hüsâmeddin Uşşâki'ye teveccü-